

A. Weber
κατά Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging
(αίτηση του Centrale Raad van Beroep της Ουτρέχτης
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Κοινωνική ασφάλιση — άρθρο 47 του κανονισμού 1408/71 —
υπολογισμός του θεωρητικού ποσού»

Υπόθεση 181/83

Περίληψη

Κοινωνική ασφάλιση διακινούμενων εργαζομένων — Ασφάλιση αναπηρίας — Υπολογισμός των παροχών — Καθορισμός του θεωρητικού ποσού — Ποσό παροχών ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως — Εφαρμογή του άρθρου 47, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 — Δεν εφαρμόζεται

(Κανονισμός του Συμβουλίου 1408/71, άρθρο 47, παράγραφος 1)

Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 47, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 δεν περιλαμβάνεται η περίπτωση συστήματος παροχών αναπηρίας, σύμφωνα με το οποίο το ποσό των παροχών είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και το οποίο για τον υπολογισμό της απωλείας μισθού, λαμβάνει ως βάση πρωτίστως το μισθό που καταβλήθηκε για το επάγγελμα που συνήθως

ασκούσε ο ενδιαφερόμενος και, με τον τρόπο αυτόν, λαμβάνει υπόψη ή το σταθερό μισθό που ελάμβανε ο ενδιαφερόμενος τελευταία, πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία, σ' αυτό το επάγγελμα ή το μέσο όρο των μισθών που εισέπραττε επί ορισμένες ημέρες (που δεν πρέπει να ανάγονται σε χρόνο προηγούμενο των δύο τελευταίων ετών από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία).

Στην υπόθεση 181/83,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Centrale Raad van Beroep της Ουτρέχτης προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

¹ — Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

A. WEBER

και

BESTUUR VAN DE NIEUWE ALGEMENE BEDRIJFSVERENIGING,

την έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία του άρθρου 47 του κανονισμού 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινοότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001 σ. 73),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

συγκείμενο από τους G. Bosco, πρόεδρο τμήματος, A. O'Keefe και T. Koopmans, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz

γραμματέας: D. Louterman, υπάλληλος διοικήσεως

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν δυνάμει του άρθρου 20 του πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ συνοψίζονται ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά και έγγραφη διαδικασία

Ο Weber, προσφεύγων στην κύρια δίκη, ολλανδικής ιθαγένειας, άσκησε από το 1932 ως το 1950 ως μισθωτός το επάγγελμα του εργάτη οδοποιίας στις Κάτω Χώρες.

Λόγω αυτής της δραστηριότητας κατέβαλε εισφορές βάσει του ολλανδικού νόμου περί αναπηρίας (Invaliditeitswet) από τις 25 Ιουνίου 1933. Στη συνέχεια, εργάστηκε ως ανεξάρτητος ασκώντας το επάγγελμα του εργολάβου οδοποιίας στις Κάτω Χώρες από το Μάιο 1950 μέχρι τον Οκτώβριο 1972. Ο προσφεύγων στην κύρια δίκη κατέβαλλε ακόμα, ως ανεξάρτητος εργαζόμενος, μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1965 εισφορές επί εκουσίας βάσεως βάσει του νόμου περί αναπηρίας.

Στις 15 Δεκεμβρίου 1972 ο Weber εγκαταστάθηκε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία

της Γερμανίας, άρχισε δε να εργάζεται στις 14 Μαΐου 1973 ως δοηθός τοπογράφου στο Freiburg.

Στις 11 Ιουνίου 1974 κατέστη ανίκανος προς εργασία. Έλαβε ημερήσια επιδόματα ασθενείας. Στις 17 Σεπτεμβρίου 1974 επέστρεψε στις Κάτω Χώρες, όπου τα ημερήσια επιδόματά του ασθενείας συνέχισαν να του καταβάλλονται.

Στο μεταξύ, προφανώς τον Ιούλιο 1975, ο προσφεύγων στην κύρια δίκη υπέβαλε στο καθού στην κύρια δίκη αίτηση για να του χορηγηθεί επίδομα λόγω αναπηρίας. Με απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 1977 του χορηγήθηκε μια, όπως αποκαλείται, κατ' αναλογία παροχή θάσει του «Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO)» (νόμος περί ασφαλίσεως λόγω ανικανότητας προς εργασία) από την 1η Σεπτεμβρίου 1975 (ημερομηνία, κατά την οποία έπαψε να λαμβάνει ημερήσιο επίδομα ασθενείας). Η παροχή που καταβάλλεται δυνάμει του WAO υπολογίζεται θάσει της αμοιβής του δικαιούχου που ο ενδιαφερόμενος έλαβε κατά μέσο όρο κατά τη διάρκεια του αμέσως προηγούμενου έτους από την επέλευση της ανικανότητάς του.

Οι εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις

Το άρθρο 14, παράγραφοι 1 και 2, του WAO έχουν ως εξής:

«1. Κατά τον υπολογισμό παροχής λόγω ανικανότητας προς εργασία, για την οποία υφίσταται θάσει του παρόντος νόμου αξίωση, νοείται κατά τις γενικές διατάξεις που θα εκδώσει το Sociale Verzekeringsraad με έγκριση του αρμόδιου υπουργού ως ημερομίσθιο: το ποσό, το οποίο ο δικαιούμενος παροχής θάσει του γενικού επιπέδου μισθού κατά την ημέρα της ενάρξεως της χορηγήσεως της παροχής λόγω ανικανότητας προς εργασία θα αλεκόμιζε κατά τη διάρκεια του έτους που ακολουθεί κατά μέσον όρο για κάθε ημέρα εβδομάδας εργασίας 5 ημερών, αν δεν ήταν ανίκανος προς εργασία και αποσολούνταν στο επάγγελμα ή τα επαγ-

γέλματα, το οποίο ή τα οποία συνήθως εξασκούσε. Οι εν λόγω γενικές διατάξεις δημοσιεύονται στο Nederlandse Staatscourant.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 ή από τις γενικές διατάξεις που αναφέρονται σ' αυτήν μπορεί το Sociale Verzekeringsraad να θεσπίσει ειδικές διατάξεις για τον καθορισμό του ημερομισθίου, για τις οποίες απαιτείται έγκριση του αρμόδιου υπουργού. Και αυτές οι ειδικές διατάξεις πρέπει να δημοσιεύονται στο Nederlandse Staatscourant.»

Η έννοια του ημερομισθίου, καθόσον ενδιαφέρει εν προκειμένο, διευκρινίστηκε με τους γενικούς κανόνες WAO σχετικά με το ημερομίσθιο (απόφαση του Sociale Verzekeringsraad, της 20. 4. 1967, No 61524, κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφοι 1 και 2, του WAO, Staatscourant 1967, No 126, όπως τροποποιήθηκε με μεταγενέστερες αποφάσεις).

Στη περίπτωση που ο εργαζόμενος που μπορεί να προβάλει δικαίωμα παροχών δεν έχει εξασκήσει κατά συνήθη τρόπο παρά μόνο ένα επάγγελμα, το άρθρο 3 των γενικών κανόνων WAO διευκρινίζει (μεταξύ άλλων) ότι για τον καθορισμό του ημερομισθίου ο υπολογισμός γίνεται θάσει «των αποδοχών, τις οποίες ο ενδιαφερόμενος ελάμβανε κατά το αμέσως προηγούμενο έτος από την επέλευση της ανικανότητάς του προς εργασία, στα πλαίσια του επαγγέλματός του κατά μέσο όρο κατά τις ημέρες αυτού του έτους, κατά τις οποίες εργαζόταν τουλάχιστον τόσο χρόνο όσο συνηθίζεται για το επάγγελμα αυτό».

Το άρθρο 7 των γενικών κανόνων WAO ως προς το ημερομίσθιο ορίζει ότι:

«1. Αν ο δικαιούμενος παροχής αμέσως πριν από την εμφάνιση της ανικανότητάς του προς εργασία ασκούσε σε ένα επάγγελμα λαμβάνοντας αποδοχές, οι οποίες συνίσταντο σε ένα σταθερό κατά ημέρα, εβδομάδα, μήνα ή έτος,

στο οποίο ενδεχομένως πρέπει, καθόσον αποτελούν μέρος των κανονικών, τακτικώς καταβαλλομένων αποδοχών, να συμπεριληφθούν αμοιβές λόγω υπερωριών ή παροχές κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο 6, καθορίζεται το ημερομίσθιο σύμφωνα με τις ακόλουθες παραγράφους. Τακτικώς καταβαλλόμενα, κατά χρονικά διαστήματα καθοριζόμενα, συμπληρωματικά ποσά υπολογίζονται στο σταθερό ποσό.

2. Αν οι αποδοχές συνίστανται αποκλειστικά στο σταθερό ποσό κατά την έννοια της παραγράφου 1 λογίζεται ως ημερομίσθιο το σταθερό ποσό κατά την ημέρα ή το 1/260 του πενηνταδιπλασίου των εβδομαδιαίων αποδοχών, του δωδεκαπλασίου των μηνιαίων αποδοχών ή των ετησίων αποδοχών.
3. Αν έχουν πραγματοποιηθεί υπερωρίες, που πρέπει να ληφθούν, υπόψη κατά τον υπολογισμό του ημερομισθίου... τότε αυξάνεται αντίστοιχα το ημερομίσθιο κατά το ποσό που υπολογίζεται βάσει του άρθρου 3.

...»

Κατ' εφαρμογή αυτών των διατάξεων, το καθού στη κύρια δίκη θεώρησε ότι το επάγγελμα του δοηθού τοπογράφου, το οποίο ο προσφεύγων άσκησε ως τελευταίο επάγγελμα στην Ομοσπονδική Δημοκρατία της Γερμανίας, πρέπει να θεωρηθεί ως το σύνηθες επάγγελμά του. Ο Weber δεν συμφώνησε με αυτή τη μέθοδο υπολογισμού και άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως του Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (εφεξής NAB) ενώπιον του Centrale Raad van Beroep, με την οποία προβάλλει ότι σύμφωνα με το άρθρο 47 παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α μέχρι δ ο αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους υπολογίζει το θεωρητικό ποσό, για το οποίο γίνεται λόγος στο άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, βάσει των μισθών, εισφορών, κλπ., που πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με τις περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους, δηλαδή στη περίπτωση του Weber στις Κάτω Χώρες.

Με Διάταξη της 15ης Αυγούστου 1983 το Centrale Raad van Beroep της Ουτρέχτης υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1. Εφαρμόζεται το άρθρο 47, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 και όταν εφαρμόζεται το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, εδάφιο 2, αυτού του κανονισμού;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, πρέπει επομένως το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο α και/ή στοιχείο 6 του κανονισμού 1408/71 σύμφωνα με το γράμμα του ή (επίσης) με το σκοπό του να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι οι διατάξεις αυτές αναφέρονται επίσης σε σύστημα παροχών αναπηρίας, το οποίο

α) είναι σύστημα επιμερισμού,

6) κατά τον υπολογισμό της παροχής δεν λαμβάνει ως βάση το μισθό που καταβλήθηκε κατά τη διάρκεια όλων των περιόδων ασφαλίσεως,

αλλά το οποίο

γ) πρωτίστως (κατά τον καθορισμό της απαλείας μισθού) λαμβάνει ως βάση το μισθό που καταβλήθηκε στα πλαίσια του συνήθως ασκουμένου επαγγέλματος

και

6) με τον τρόπο αυτόν λαμβάνει υπόψη ή τον πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία σταθερό μισθό που καταβλήθηκε τελευταία σ' αυτό το επάγγελμα ή το μέσο όρο του μισθού που καταβλήθηκε επί ορισμένες ημέρες (που δεν πρέπει να ανάγονται σε χρόνο προηγούμενο των δύο τελευταίων ετών από της επέλευση της ανικανότητας προς εργασία);

3. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο προηγούμενο ερώτημα, απαγορεύεται σε ένα κράτος μέλος να λάβει ως βάση κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής λόγω αναπηρίας που αναφέρεται στο άρθρο

46, παράγραφος 2, στοιχείο α, του κανονισμού 1408/71 τις αποδοχές που καταβλήθηκαν τελευταία, πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία σε άλλο κράτος μέλος;»

Η Διάταξη περί παραπομπής πρωτοκόλληθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 24 Αυγούστου 1983.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις το Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, εκπροσωπούμενο από τον W.M. Levelt-Overmars, διευθυντή της νομικής υπηρεσίας της Ομοσπονδίας «Gemeenschappelijk Administratiekantoor», η ολλανδική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. Verkade, γενικό γραμματέα του υπουργείου εξωτερικών υποθέσεων, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον J. Griesmar, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τον F. Herbert, δικηγόρο Βρυξελλών.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετ' ακρόαση του γενικού εισαγγελέα το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στη προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

Με Διάταξη της 16ης Μαΐου 1984 το Δικαστήριο αποφάσισε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 95, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού διαδικασίας, να αναθέσει την εκδίκαση της υποθέσεως στο πρώτο τμήμα.

II — Γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου

Το καθού στην κύρια δίκη, το *NAB*, παρατηρεί ότι το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, δεύτερη φράση, αφορά τα γνήσια συστήματα επιμερισμού, όπως αυτό που προβλέπεται από το WAO. Το άρθρο 47, παράγραφος 1, ισχύει μόνο για τα συστήματα σώρευσης και, συνεπώς, δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις των παροχών που προβλέπονται από το WAO. Οι τρόποι

καθορισμού του θεωρητικού ποσού στα συστήματα επιμερισμού ρυθμίζονται, κατά συνέπεια, πλήρως από το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, δεύτερη φράση, υπό την έννοια ότι η ρύθμιση αυτή αφήνεται στον εθνικό νομοθέτη.

Κατά συνέπεια, το *NAB* συνάγει ότι στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση.

Πάντως, στην περίπτωση που το Δικαστήριο δώσει καταφατική απάντηση στο πρώτο ερώτημα, το *NAB* θεωρεί αναγκαίο να κάνει ορισμένες παρατηρήσεις όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα:

A — Η ρύθμιση που περιέχεται το άρθρο 47, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 αφορά αποκλειστικά τα συστήματα, στα οποία το ύψος της παροχής καθορίζεται βάσει των μισθών που λαμβάνονται, των εισφορών που καταβάλλονται, κλπ., κατά τη διάρκεια των περιόδων ασφάλισης.

Η άποψη αυτή στηρίζεται, κατά πρώτον, στη θέση που κατέχει το εν λόγω άρθρο στην οικονομία του κανονισμού. Πράγματι, το άρθρο αυτό περιέχεται στον τίτλο III, κεφάλαιο 3, σχετικά με τις συντάξεις. Είναι σαφείς οι διατάξεις εν προκειμένω, όπως αυτές που περιέχονται στο άρθρο 47, παράγραφος 1.

Στη νομοθεσία μεγάλου αριθμού κρατών μελών το ύψος της σύνταξης αποτελεί συνάρτηση των μισθών που λαμβάνονται, των εισφορών που καταβάλλονται και άλλων κριτηρίων που αναφέρονται στο παρελθόν. Στα συστήματα αυτά το ύψος της σύνταξης ισούται με το ύψος της ετήσιας ασφάλισης και του αριθμού των ετών ασφάλισης. Για τα συστήματα, όπως το εν προκειμένω, το άρθρο 47, παράγραφος 1, προβλέπει απλοποιημένη μέθοδο υπολογισμού για τον καθορισμό της αξίας της ασφάλισης, αυτό δε για να προληφθούν όλες οι δυσκολίες διοικητικής και πρακτικής φύσης, που θα συνεπήγγοτο η υποχρέωση να συμπεριληφθούν οι μισθοί που ελήφθησαν ή οι εισφορές που καταβλήθηκαν από τον ενδιαφερόμενο κατά το χρόνο που υπήγγοτο στην νομοθεσία άλλου κράτους μέλους.

Επιπλέον, όλα τα συστήματα αυτά περιέχουν ρύθμιση που αποκοιλεί στην προσαρμογή του ύψους των μισθών που ελήφθησαν και των εισφορών που καταβλήθηκαν στο παρελθόν προς τις μεταβολές που επήλθαν εν τω μεταξύ στις τιμές ή στους μισθούς.

Τα παραπάνω ισχύουν επίσης για τα συστήματα ασφάλισης κατά αναπηρίας, τα οποία είναι ενσωματωμένα στη νόμιμη ασφάλιση λόγω αποχωρήσεως από το επάγγελμα και έχουν, για το λόγο αυτόν, τη χαρακτηριστική συστήματος κεφαλαιοποίησης, όπως το ιταλικό, το λουξεμβουργιανό, το γερμανικό και το ελληνικό σύστημα.

Όμως, δεν φαίνεται ότι η διάταξη του άρθρου 47 του κανονισμού 1408/71 αναφέρεται στον υπολογισμό του ύψους των παροχών λόγω αναπηρίας βάσει των συστημάτων επιμερισμού.

Πράγματι, το ύψος των παροχών αυτών δεν καθορίζεται βάσει των μισθών που λαμβάνονται, των εισφορών που καταβάλλονται κλπ. κατά τη διάρκεια του συνόλου των περιόδων ασφάλισης, αλλά ισούται προς το μισθό που δεν λαμβάνεται ή αφαιρείται από τους μισθούς που έχουν ληφθεί πρόσφατα. Μια διάταξη, όπως το άρθρο 47, παράγραφος 1, δεν συμβιδιάζεται με τα συστήματα επιμερισμού. Πράγματι, η εφαρμογή αυτού του άρθρου μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα υπολογισμό παροχών λόγω αναπηρίας βάσει μισθών που έχουν ληφθεί στο απώτερο παρελθόν, πράγμα που είναι αντίθετο προς την έννοια του συστήματος κατανομής.

Επιπλέον, τα συστήματα επιμερισμού δεν προβλέπουν γενικά τίποτε όσον αφορά την προσαρμογή αυτών των μισθών, που έχουν ληφθεί στο απώτερο παρελθόν, προς τις μεταβολές που επήλθαν στη συνέχεια ως προς το ύψος των μισθών ή των τιμών.

B — Πάντως, αν το Δικαστήριο θεωρήσει ότι το άρθρο 47, παράγραφος 1, του προαναφερόμενου κανονισμού μπορεί ομοίως αν εφαρμοστεί στα συστήματα επιμερισμού, το ΝΑΒ φρονεί ότι το εν λόγω άρθρο δεν αφορά εν πάση περιπτώσει τα συστήματα επιμερισμού όπως αυτό που προβλέπεται από το WAO.

Το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο α, αφορά τα συστήματα, κατά τα οποία ο υπολογισμός των παροχών λόγω αναπηρίας και αποχώρησης από το επάγγελμα βασίζεται επί μέσου μισθού, μέσης εισφοράς, μέσης προσαυτήσεως ή επί της σχέσεως, η οποία υπήρχε κατά τις περιόδους ασφαλίσεως μεταξύ του ακαθάριστου μισθού του ενδιαφερομένου και του μέσου όρου των ακαθάριστων μισθών όλων των ασφαλισμένων εξαίρειται των μαθητευομένων.

Το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο β, εφαρμόζεται στα συστήματα, κατά τα οποία ο υπολογισμός των παροχών λόγω αναπηρίας και αποχωρήσεως γίνεται βάσει του ύψους των μισθών, των εισφορών ή των προσαυτήσεων.

Οι επόμενες παράγραφοι του άρθρου 47 δεν φαίνεται ότι έχουν σημασία για την προκειμένη περίπτωση.

Στο γεγονός ότι ο υπολογισμός των παροχών ή των συντάξεων εξαρτάται άμεσα από τους μισθούς, τις εισφορές ή το μέσο όρο αυτών, που έχουν εισπραχθεί ή καταβληθεί στο παρελθόν, αποτελεί κοινό στοιχείο όλων των συστημάτων, στα οποία εφαρμόζεται το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχεία α και β.

Όμως, δεν μπορεί να μη γίνει δεκτό ότι το γεγονός του καθορισμού του μέσου όρου των μισθών — κατά σύντομες περιόδους — μπορεί να έχει επίδραση κατά τον υπολογισμό του ημερομισθίου στο πλαίσιο του WAO. Σχετικώς, πρέπει, πάντως, να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι ο υπολογισμός του ημερομισθίου στο πλαίσιο του WAO έχει θεμελιωδώς διαφορετικό χαρακτήρα από τον υπολογισμό του ύψους της παροχής στα συστήματα, στα οποία αναφέρεται το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχεία α και β.

Πράγματι, το WAO έχει χαρακτήρα ασφάλισης κατά της απώλειας μισθού.

Με τους γενικούς κανόνες που αφορούν τα ημερομίσθια προκρίθηκε ο καθορισμός της απώλειας του μελλοντικού μισθού βάσει του μισθού που εισπράχθηκε κατά το πρόσφατο παρελθόν.

Πάντως, οι κανόνες σχετικά με το ημερομίσθιο προβλέπουν ομοίως δυνατότητες διόρθωσης στις περιπτώσεις που το αποτέλεσμα του υπολογισμού που γίνεται βάσει του μισθού που πράγματι ελήφθη κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς δεν αντιστοιχεί προς το μισθό που θα ληφθεί στο μέλλον.

Δοθέντος ότι η ολλανδική νομοθεσία δεν καθορίζει το ύψος της παροχής βάσει του μισθού που ελήφθη στο παρελθόν, οι διατάξεις του άρθρου 47, παράγραφος 1, στοιχεία α και β, του κανονισμού δεν εφαρμόζονται ως προς τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού στο πλαίσιο του WAO.

Γ — Πάντως, αν γίνονταν δεκτό ότι οι διατάξεις του άρθρου 47, παράγραφος 1, στοιχεία α και β, εφαρμόζονται ως προς τον υπολογισμό του ημερομίσθιου που λαμβάνεται βάσει του WAO, η εφαρμογή του προαναφερόμενου άρθρου θα προσέκρουε σε σημαντικές πρακτικές δυσκολίες.

Κατά πρώτον, πρέπει να σημειωθεί ότι στο άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχεία α και β, γίνεται λόγος αντίστοιχα για μέσο μισθό και για ύψος των μισθών. Πρόκειται προφανώς για μισθό που έχει ληφθεί κατά τη διάρκεια περιόδου που έχει καθορισθεί από το νόμο ή για μισθούς που έχουν ληφθεί κατά τη διάρκεια όλων των περιόδων ασφάλισης.

Τίθεται, συνεπώς, το ζήτημα πώς μπορεί να εφαρμοστεί η διάταξη αυτή στο πλαίσιο του WAO. Πράγματι, στο σύστημα του WAO το ημερομίσθιο καθορίζεται όχι με βάση το μισθό που ελήφθη κατά τη διάρκεια καθορισμένης περιόδου, αλλά ουσιαστικά βάσει του μισθού που λαμβάνεται στα πλαίσια ενός επαγγέλματος (το σύνθηδες επάγγελμα) ή συγκεκριμένων επαγγέλματων (τα σύνθηδες επαγγέλματα).

Κατά δεύτερο λόγο, αν το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχεία α και β, εφαρμόζονταν και, κατά συνέπεια, αν μισθός που ελήφθη στο εξωτερικό δεν λαμβανόταν υπόψη για τον καθορισμό του ημερομίσθιου, θα ήταν απολύτως αδύνατο να καθορισθεί το ημερομίσθιο, εφόσον μισθοί εισπράχθηκαν

στις Κάτω Χώρες μόνο κατά το απώτατο παρελθόν, όπως συμβαίνει με την προκειμένη περίπτωση.

Πράγματι, ενόψει της διατάξεως του άρθρου 6, παράγραφος 1, του «Algemene dagloonregelen» (γενικοί κανόνες σχετικά με το ημερομίσθιο) η περίοδος αναφοράς δεν μπορεί να παρατείνεται παρά για ένα χρόνο το περισσότερο. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου αναφοράς που έχει παραταθεί δεν ελήφθη κανένας μισθός εν προκειμένω βάσει ολλανδικής συμβάσεως εργασίας και δεν είναι, συνεπώς, δυνατό να καθορισθεί το ημερομίσθιο.

Αν παρά ταύτα επιχειρηθεί να καθορισθεί το ημερομίσθιο βάσει των μισθών που ελήφθησαν στις Κάτω Χώρες στο απώτερο παρελθόν, η προσπάθεια αυτή θα προσέκρουε και πάλι σε άλλα πρακτικά προβλήματα. Το ολλανδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης των μισθωτών εργαζομένων δεν προβλέπει τη καταχώριση των περιόδων ασφάλισης. Οι διοικητικές υπηρεσίες των οργανισμών που διενεργούν τις πληρωμές δεν θα μπορούσαν, συνεπώς, να διαπιστώσουν τι μισθός είχε ληφθεί στο παρελθόν, ενώ οι εργοδότες συχνά δεν διαθέτουν οικονομικές υπηρεσίες ή, και όταν διαθέτουν, παρουσιάζουν κενά ως προς τις περιόδους που ανάγονται στο απώτερο παρελθόν.

Από όλα τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι στο δεύτερο ερώτημα που υπέβαλε το Centrale Raad van Beroep πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση.

Όσον αφορά το τρίτο ερώτημα, το NAB θεωρεί ότι αν το άρθρο 47, παράγραφος 1, εφαρμόζεται, είναι απολύτως αδύνατο να ληφθούν υπόψη οι μισθοί που ελήφθησαν σε άλλα κράτη μέλη.

Η ολλανδική κυβέρνηση θεωρεί ότι στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση. Σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, δεύτερη φράση, το ύψος της παροχής, όπως καθορίζεται σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζεται από το φορέα που καθορίζει το ύψος της παροχής, πρέπει να θεωρηθεί ως θεωρητικό ποσό αν, κατά τη νομοθεσία αυτή, το

ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο της διάρκειας των περιόδων ασφάλισης.

Δοθέντος ότι το WAO αποτελεί νομοθεσία υπό την ανωτέρω έννοια, η παροχή, που καθορίζεται σύμφωνα με το WAO και τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί για την εφαρμογή του, πρέπει να θεωρηθεί ως θεωρητικό ποσό.

Στις αιτιολογικές σκέψεις (COM (66) 8 της 6. 1. 1966) που προσαρτήθηκε στην πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου, που έγινε ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71, το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, δεύτερη φράση, αναλύεται ως εξής:

«Αν το ύψος των παροχών που καταβάλλονται βάσει της νόμιμης ρύθμισης είναι ανεξάρτητο της διάρκειας των περιόδων ασφάλισης (κατ' αποκοπή ποσό ή ποσοστό του μισθού που δεν έχει ληφθεί), το ποσό αυτό θεωρείται ως το θεωρητικό ποσό (παράγραφος 2).»

Εξάλλου, όσον αφορά το τωρινό το άρθρο 47, παράγραφος 1, οι αιτιολογικές σκέψεις αναφέρουν τα εξής:

«Το άρθρο 1 καθορίζει τα στοιχεία, τα οποία πρέπει, βάσει των περιόδων ασφάλισης που πραγματοποιήθηκαν υπό άλλες νομοθεσίες, να λαμβάνονται υπόψη με τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου, όταν ο υπολογισμός των παροχών, σύμφωνα με τις εν λόγω νομοθεσίες, βασίζεται επί μέσου μισθού, μέσης εισφοράς, μέσης προσάξησης ή επί της σχέσεως που υπήρχε μεταξύ του μισθού του εργαζομένου και του μέσου όρου των μισθών όλων των ασφαλισμένων (εδάφιο α) είτε επί του ποσού των μισθών που λαμβάνονται ή των εισφορών που καταβάλλονται (εδάφιο β) είτε επί του μισθού ή κατ' αποκοπή ποσού (εδάφιο γ) είτε επί των μισθών που λαμβάνονται για ορισμένες περιόδους και ενός κατ' αποκοπή μισθού για τις άλλες περιόδους . . .»

Κατά την ολλανδική κυβέρνηση, από τις αιτιολογικές αυτές σκέψεις συνάγεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 47 αναφέρονται αποκλειστικά στη νόμιμη ρύθμιση, κατά

την οποία το ύψος της παροχής αποτελεί συνάρτηση της διάρκειας των περιόδων ασφάλισης.

Κατά την *Επιτροπή*, η απάντηση στα ερωτήματα που υποβλήθηκαν πρέπει να συναχθεί από το σκοπό και την οικονομία των διατάξεων του κανονισμού σχετικά με τα συστήματα κάλυψης του κινδύνου και τα σωρευτικά συστήματα κατά τον κίνδυνο αναπηρίας.

A — Συστήματα ασφαλιστικής κάλυψης και σωρευτικά συστήματα στο πλαίσιο της ασφάλισης κατά αναπηρίας

Τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν εν προκειμένω αφορούν ένα από τα προβλήματα που ανακύπτουν όταν εργαζόμενος, όπως ο προσφεύγων στη κύρια δίκη, είχε πολλές μεταβολές στον επαγγελματικό του βίο.

Με αυτό εννοείται ότι η σταδιοδρομία του εξελίχθηκε διαδοχικά υπό σωρευτικό σύστημα (σύστημα του τύπου Β: εν προκειμένω η γερμανική ασφάλιση κατά αναπηρίας) και υπό σύστημα κάλυψης του κινδύνου (σύστημα του τύπου Α: εν προκειμένω η ολλανδική ασφάλιση κατά αναπηρίας). Ενώ τα σωρευτικά συστήματα, όσον αφορά τις προϋποθέσεις χορηγήσεως των παροχών, συγγενεύουν προς την ασφάλιση γήρατος, τα συστήματα κάλυψης κινδύνου συγγενεύουν περισσότερο προς την ασφάλιση κατά ασθενείας.

Αυτό σημαίνει για τη βελγική, τη γαλλική και την ολλανδική ασφάλιση ότι δεν είναι δυνατό να χορηγηθούν παροχές παρά μόνο αν οι δυνατότητες εργασίας ή κέρδους που χρησιμοποιήθηκαν πρόσφατα από τον ασφαλισμένο δεν μπορούν πλέον να χρησιμεύσουν λόγω μακράς ανικανότητας προς εργασία.

Τα σωρευτικά συστήματα αντιθέτως στηρίζονται στο γεγονός ότι η παροχή που χορηγείται σε περίπτωση μακρού αποκλεισμού από τη διαδικασία παραγωγής είναι συνάρτηση της περιόδου, κατά την οποία ο

ενδιαφερόμενος ήταν ασφαλισμένος ή διέμενε στην οικεία χώρα καθ' όλη του τη σταδιοδρομία. Όσον μακρύτερες είναι οι περιόδοι ασφάλισης ή διαμονής τόσο υψηλότερη είναι η παροχή.

Αυτή η γενική περιγραφή της τεχνικής των σωρευτικών συστημάτων και των συστημάτων κάλυψης κινδύνου δείχνει τι πρόβλημα μπορεί να ανακύψει από επαγγελματικό βίο που διέρχεται από διαφορετικά συστήματα.

Όταν ο διακινούμενος εργαζόμενος που υπέστη αναπηρία ήταν ασφαλισμένος υπό τα δύο συστήματα, η διακοπή της σταδιοδρομίας του μπορεί να αποβεί δυσμενής γι' αυτόν αν, κατά τη στιγμή της αναπηρίας, δεν συγκέντρωνε τις προϋποθέσεις δικαιώματος παροχής τουλάχιστον υπό το σύστημα κάλυψης κινδύνου.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση ο κανονισμός 1408/71 προέβλεπε ορισμένο αριθμό υποθετικών περιπτώσεων ως προς την ασφάλιση.

Το άρθρο 45, παράγραφος 1, αναφέρεται συγχρόνως στο συνυπολογισμό των περιόδων που πραγματοποιήθηκαν σε ένα άλλο κράτος μέλος και στον υπολογισμό των πλασματικών περιόδων ασφάλισης. Η πρώτη υπόθεση συντρέχει, παραδείγματος χάρι, στη περίπτωση σταδιοδρομίας που διανύθηκε στη Γερμανία και στη Γαλλία, όπου η ανικανότητα προς εργασία επέρχεται υπό το γαλλικό σύστημα κάλυψης κινδύνου, αλλά όπου οι γερμανικές περιόδοι ασφάλισης πρέπει επίσης να αθροιστούν για τον υπολογισμό της περιόδου δοκιμασίας. Η δεύτερη υπόθεση αντιστοιχεί στη περίπτωση σταδιοδρομίας που διανύεται στη Γαλλία και στη Γερμανία, στην οποία, για τη γένεση δικαιώματος στη Γαλλία, η ανικανότητα εργασίας που επήλθε στη Γερμανία θεωρείται πλασματικά ότι επήλθε στη Γαλλία.

Στο άρθρο 45, παράγραφος 3, αφορά την υπόθεση που αναφέρεται ειδικά στο ολλανδικό σύστημα κάλυψης του κινδύνου.

Αν, ενόψει των διατάξεων αυτών, συντρέχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη

γένεση δικαιώματος παροχών, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται, βάσει του συστήματος κάλυψης του κινδύνου, κατ' αναλογία παροχής, σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού. Ο αρμόδιος φορέας του συστήματος κάλυψης πρέπει, τότε, να καθορίσει το θεωρητικό ποσό που αναφέρεται στο άρθρο 46, παράγραφος 2.

Υπό το σύστημα κάλυψης του κινδύνου το θεωρητικό αυτό ποσό πρέπει να αντιστοιχεί στο ύψος της παροχής που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία. Όμως, υπό το WAO, όπως και υπό τα άλλα συστήματα κάλυψης του κινδύνου, δεν λαμβάνεται ως βάση για τον καθορισμό της παροχής που οφείλεται λόγω μακράς ανικανότητας προς εργασία, ο μισθός που έλαβε ο ασφαλισμένος κατά τη διάρκεια της περιόδου που προηγείται άμεσα της επέλευσης αυτής της ανικανότητας.

Στην περίπτωση σωρευτικών συστημάτων που αναφέρονται στην ασφάλιση γήρατος δεν λαμβάνεται καταρχή ως βάση ο μισθός που ο ασφαλισμένος έλαβε κατά μέσο όρο κατά τη διάρκεια της περιόδου που προηγείται άμεσα της επελεύσεως της αναπηρίας, αλλά λαμβάνεται υπόψη μια πολύ πιο σημαντική περίοδος (στη Γερμανία όλος ο προηγούμενος επαγγελματικός βίος).

B — Λειτουργία και ερμηνεία των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 47, παράγραφος 1, και του άρθρου 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71

Το άρθρο 40, παράγραφος 1, του κανονισμού ορίζει ότι «ο εργαζόμενος, ο οποίος διαδοχικά ή κατά περιόδους έχει υπαχθεί στις νομοθεσίες δύο ή περισσότερων κρατών μελών, εκ των οποίων τουλάχιστον μια «είναι σωρευτικού τύπου» δικαιούται παροχών σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου 3» (γήρας και θάνατος) «οι οποίες εφαρμόζονται κατ' αναλογία, αφού ληφθούν υπόψη οι διατάξεις της παραγράφου 3».

Όσον αφορά τα δικαιώματα που ο εργαζόμενος, η σταδιοδρομία του οποίου είναι του τύπου που περιγράφηκε παραπάνω, μπορεί να προβάλει βάσει συστήματος κάλυψης του κινδύνου, το κεφάλαιο 3 προβλέπει τρεις δυνατότητες:

- α) Ο εργαζόμενος συγκεντρώνει όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη γένεση του δικαιώματος βάσει του συστήματος κάλυψης του κινδύνου, χωρίς να χρειάζεται να εφαρμοστούν οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71. Στην περίπτωση αυτή λαμβάνει την παροχή πλήρη χωρίς να γίνει αναλογία. Η μόνη ενδεχόμενη μείωση αυτής της παροχής συνάγεται από την εφαρμογή των εθνικών αντισωρευτικών ρυθμίσεων.
- β) Ο εργαζόμενος, ο οποίος κατά τη στιγμή που επέρχεται η αναπηρία είναι ασφαλισμένος υπό το σύστημα κάλυψης του κινδύνου, αλλά δεν πληροί πάντως την προϋπόθεση του χρόνου δοκιμασίας παρά μόνο αν οι περίοδοι ασφάλισης ή διαμονής σε ένα άλλο κράτος μέλος έχουν αδροιστεί (άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71) δικαιούται βάσει αυτού του συστήματος κατ' αναλογία παροχής.
- γ) Ο εργαζόμενος, ο οποίος κατά τη στιγμή που επήλθε η αναπηρία δεν είναι πλέον ασφαλισμένος υπό το σύστημα κάλυψης του κινδύνου, δεν μπορεί να αξιώσει παροχές βάσει αυτού του συστήματος παρά μόνο αν εφαρμοστεί η πλασματική ασφάλιση που προβλέπεται στο άρθρο 40, παράγραφος 3, και στο άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71. Έχει δικαίωμα κατ' αναλογία παροχής.

Η τελευταία αυτή περίπτωση είναι αυτή, στην οποία δρίσκεται ο προσφεύγων στην κύρια δίκη.

Όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 47, παράγραφος 1, του κανονισμού, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διάταξη αυτή, σε συνδυασμό με το άρθρο 40, παράγραφος 1, του κανονισμού, εφαρμόζεται καταρχήν

Mutatis mutandis σε περίπτωση συνδυασμού του συστήματος κάλυψης του κινδύνου και του σωρευτικού συστήματος.

Για να εφαρμοστεί η αρχή αυτή πρέπει, πάντως, να γίνει διάκριση αναλόγως αν το δικαίωμα παροχών γεννήθηκε υπό το σύστημα κάλυψης του κινδύνου μέσω άδροισης ή μέσω υπολογισμού των πλασματικών περιόδων.

Αν πρέπει να ληφθούν υπόψη πλασματικές περίοδοι ασφάλισης, η περίοδος αναφοράς, δηλαδή η περίοδος που προηγείται άμεσα της επελεύσεως της ανικανότητας προς εργασία, δεν πραγματοποιήθηκε προφανώς υπό το σύστημα κάλυψης του κινδύνου. Στην περίπτωση αυτή το να εφαρμοστεί το άρθρο 47, παράγραφος 1, και να μη ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό του ημερομισθίου παρά μόνο οι περίοδοι ασφάλισης που πραγματοποιήθηκαν υπό αυτό το σύστημα, θα έχει ως συνέπεια ότι λαμβάνονται υπόψη περίοδοι που δεν έχουν σχέση με την περίοδο αναφοράς. Ενόψει αυτού που ελέγχθη παραπάνω για το στόχο των συστημάτων κάλυψης του κινδύνου, η μέθοδος αυτή δρίσκεται σε προφανή αντίθεση με την οικονομία και τις αρχές των συστημάτων αυτών, μεταξύ των οποίων το ολλανδικό WAO. Συνεπώς, δεν συμβιβάζεται ούτε με την αρχή που διατυπώνεται στην πρώτη φράση του στοιχείου α της παραγράφου 2 του άρθρου 46, η οποία παραπέμπει, ως προς τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού, στον υπολογισμό του εθνικού ποσού.

Αντίθετα, αν το δικαίωμα επί των παροχών βάσει του συστήματος κάλυψης του κινδύνου παρείχεται μέσω του συνυπολογισμού και όχι του υπολογισμού των πλασματικών περιόδων ασφάλισης, η εφαρμογή του άρθρου 47, παράγραφος 1, του κανονισμού θα ήταν απολύτως σύμφωνη με τη δομή και το σκοπό αυτού του συστήματος.

Πράγματι, στην περίπτωση αυτή η ανικανότητα προς εργασία επέρχεται ενώ ο ασφαλισμένος υπόκειται στο σύστημα κάλυψης του κινδύνου, παρόλο που δεν συγκεντρώνει τις εθνικές προϋποθέσεις

σχετικά με την περίοδο δοκιμασίας: αυτό σημαίνει ότι στις περισσότερες περιπτώσεις κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς πραγματοποιήθηκαν περίοδοι διαμονής ή ασφάλισης σε ένα άλλο κράτος μέλος. Στην περίπτωση αυτή η εφαρμογή των αρχών που τίθενται με το άρθρο 47 δεν αντιβαίνει προς την οικονομία του συστήματος κάλυψης του κινδύνου, επειδή λαμβάνονται υπόψη μόνο περίοδοι ασφάλισης ή διαμονής που πραγματοποιήθηκαν υπό αυτό το σύστημα, περίοδοι που τοποθετούνται αναγκαία στην περίοδο που προηγείται άμεσα της ανικανότητας προς εργασία.

Συνεπώς, στα δύο πρώτα ερωτήματα που υπέβαλε το Centrale Raad van Beroep μπορεί καταρχήν να δοθεί καταφατική απάντηση.

Όσον αφορά το τρίτο ερώτημα, η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση.

Ο λόγος για τον οποίο θεσπίστηκε το άρθρο 47 του κανονισμού 1408/71 έγκειται στην ύπαρξη απλοποιημένης μεθόδου υπολογισμού λόγω των δυσκολιών διοικητικής και πρακτικής φύσεως που αντιμετωπίζει ο φορέας, όταν πρέπει να λάβει υπόψη και το μισθό, τον οποίο έλαβε ο ενδιαφερόμενος, όταν υπήγχετο στη νομοθεσία ενός άλλου κράτους μέλους.

Σύμφωνα με την Επιτροπή, η ερμηνεία αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απαγόρευση προς τους ασφαλιστικούς φορείς, όταν αυτοί καθορίζουν την απώλεια μισθού που οφείλεται σε μακρά ανικανότητα προς εργασία, να λαμβάνουν υπόψη το μισθό, τον οποίο ελάμβανε ο ενδιαφερόμενος κατά τη διάρκεια που ήταν ασφαλισμένος σε ένα άλλο κράτος μέλος. Η διοικητική απλοποίηση δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερισχύσει της οικονομίας και της έκτασης της εφαρμογής των συστημάτων κάλυψης του κινδύνου.

Συμπερασματικά, η Επιτροπή επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι η θέση της, όπως αναπτύχθηκε παραπάνω, δεν θίγει την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, όπως

καθορίζεται από τα άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης. Αν ο προσφεύγων στην κύρια δίκη είχε μείνει στις Κάτω Χώρες, οι συνέπειες δεν θα ήταν διαφορετικές. Επειδή το WAO είναι σύστημα κάλυψης του κινδύνου, συνάγεται ότι πρόσωπο που είναι ασφαλισμένο κατά τη στιγμή της επέλευσης της μακράς ανικανότητας προς εργασία λαμβάνει «πλήρη» παροχή, δηλαδή παροχή που δεν μειώνεται συνεπεία του γεγονότος ότι δεν ήταν ασφαλισμένο στο παρελθόν κατά τη διάρκεια ορισμένων περιόδων. Το ύψος της παροχής υπολογίζεται σε συνάρτηση με το μισθό που ελήφθη λίγο χρόνο πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία· ελάχιστα ενδιαφέρει εν προκειμένω το ότι ο ενδιαφερόμενος έλαβε στο παρελθόν αμοιβή ανώτερη ή κατώτερη. Αντιθέτως, ο εργαζόμενος, ο οποίος κατά τη στιγμή της επέλευσης της μακράς ανικανότητας προς εργασία δεν είναι ασφαλισμένος βάσει του WAO δεν δικαιούται καμιάς παροχής, ακόμη και αν ήταν προηγουμένως επί σειρά ετών ασφαλισμένος βάσει αυτής της νομοθεσίας και είχε καταβάλει εισφορές.

Τα αποτελέσματα του κανονισμού 1408/71 ο οποίος, χάρη στην πλασματική ασφάλιση, εξασφαλίζει στο διακινούμενο εργαζόμενο την ασφάλιση που θέσπισε το WAO, ακόμα και αν δεν ήταν ασφαλισμένος δυνάμει αυτής της νομοθεσίας κατά τη στιγμή της επέλευσης της μακράς ανικανότητας προς εργασία, δεν είναι, επομένως, διαφορετικά.

III — Προφορική διαδικασία

Το Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, εκπροσωπούμενο από τον F. W. M. Keunen, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον F. Herbert, δικηγόρο Βρυξελλών ανέπτυξαν τις προφορικές παρατηρήσεις τους κατά τη συνεδρίαση της 5ης Ιουλίου 1984.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Οκτωβρίου 1984.

Σκεπτικό

- 1 Με Διάταξη της 15ης Αυγούστου 1983 που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Αυγούστου του ίδιου μήνα, το Centrale Raad van Beroep της Ουτρέχτης υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως τους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73).
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του ολλανδού εργαζομένου Weber προσφεύγοντος στην κύρια δίκη, και του Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, ολλανδικού φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως, καθού στην κύρια δίκη.
- 3 Ο προσφεύγων στην κύρια δίκη άσκησε από το 1932 ως το 1950 ως μισθωτός το επάγγελμα του εργάτη οδοποιίας στις Κάτω Χώρες και κατέβαλε εισφορές βάσει του ολλανδικού νόμου περί αναπηρίας από τις 25 Ιουνίου 1933. Στη συνέχεια, εργάστηκε ως ανεξάρτητος ασκώντας το επάγγελμα του εργολάβου οδοποιίας στις Κάτω Χώρες, από το Μάιο του 1950 ως τον Οκτώβριο του 1972. Ως ανεξάρτητος εργαζόμενος κατέβαλε εκουσίως ως την 1η Ιανουαρίου 1965 εισφορές βάσει του ίδιου νόμου.
- 4 Στις 15 Δεκεμβρίου 1972, ο προσφεύγων εγκαταστάθηκε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, όπου άρχισε να εργάζεται τις 14 Μαΐου 1973 ως βοηθός τοπογράφου. Στις 11 Ιουνίου 1974 κατέστη ανίκανος προς εργασία. Στις 17 Σεπτεμβρίου 1974 επέστρεψε στις Κάτω Χώρες.
- 5 Το 1975, ο προσφεύγων υπέβαλε στο καθού αίτηση για να του χορηγηθούν παροχές αναπηρίας. Με απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 1977, το καθού του χορήγησε κατ' αναλογία παροχή βάσει του ολλανδικού νόμου περί ασφαλίσεως κατά της ανικανότητας προς εργασία από την 1η Σεπτεμβρίου 1975, ημερομηνία κατά την οποία έπαψε να λαμβάνει τις ημερήσιες αποζημιώσεις ασθενείας.

- 6 Δυνάμει των διατάξεων του Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) (ολλανδικός νόμος περί ασφαλίσεως κατά της ανικανότητας προς εργασία), η παροχή αναπηρίας υπολογίζεται βάσει του ποσού που ο δικαιούχος της παροχής θα ελάμβανε στη διάρκεια του επόμενου έτους, υπολογιζομένου βάσει του ύψους μισθού που ίσχυε κατά την ημέρα γενέσεως του δικαιώματος παροχής λόγω ανικανότητας προς εργασία, αν, εφόσον δεν είχε περιέλθει σε κατάσταση ανικανότητας προς εργασία, απασχολούνταν στο ή στα επαγγέλματα που ασκούσε υπό κανονικές συνθήκες. Στην περίπτωση που ο εργαζόμενος ασκούσε συνήθως ένα μόνο επάγγελμα, ο καθορισμός των ημερήσιων αποδοχών πραγματοποιείται βάσει των αποδοχών, τις οποίες ο ενδιαφερόμενος ελάμβανε κατά μέσο όρο, κατά την άσκηση του επαγγέλματός του στη διάρκεια του αμέσως προηγούμενου έτους από την επέλευση της ανικανότητάς του προς εργασία για τις ημέρες του εν λόγω έτους, κατά τις οποίες άσκησε το επάγγελμά του τουλάχιστον τόσο χρόνο όσος είναι ο συνήθης χρόνος εργασίας γι' αυτόν. Εκτελεστικές διατάξεις διευκρινίζουν τους κανόνες υπολογισμού των αποδοχών.
- 7 Το καθού θεώρησε ότι το επάγγελμα του δοηθού τοπογράφου, το οποίο ήταν το τελευταίο επάγγελμα που ο προσφεύγων άσκησε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, πρέπει να θεωρηθεί ως το σύνηθες επάγγελμά του και υπολόγισε την παροχή βάσει του μισθού που ελάμβανε από την άσκηση αυτού του επαγγέλματος. Επειδή ο προσφεύγων δεν ήταν σύμφωνος με αυτή τη μέθοδο υπολογισμού, άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως του καθού, υποστηρίζοντας ότι, κατά το άρθρο 47, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α έως δ, ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους οφείλει να υπολογίζει το θεωρητικό ποσό, για το οποίο γίνεται λόγος στο άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, βάσει των μισθών που συνδέονται με τις περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους, δηλαδή, εν προκειμένω, των Κάτω Χωρών.
- 8 Θεωρώντας ότι για την επίλυση της διαφοράς χρειάζεται να ερμηνευτεί ο κοινοτικός κανονισμός, το Centrale Raad van Beroep, που επελήφθη της διαφοράς κατ' έφεση, υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1. Εφαρμόζεται το άρθρο 47, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 και όταν εφαρμόζεται το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, εδάφιο 2, αυτού του κανονισμού;
2. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, πρέπει επομένως το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο α και/ή 6, του κανονισμού 1408/71 σύμφωνα με το γράμμα του ή (επίσης) με το σκοπό του να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι οι διατάξεις αυτές αναφέρονται επίσης σε σύστημα παροχών αναπηρίας, το οποίο
- α) είναι σύστημα επιμερισμού,

6) κατά τον υπολογισμό της παροχής δεν λαμβάνει ως βάση το μισθό που καταβλήθηκε κατά τη διάρκεια όλων των περιόδων ασφαλίσεως,

αλλά το οποίο

γ) πρωτίστως (κατά τον καθορισμό της απώλειας μισθού) λαμβάνει ως βάση το μισθό που καταβλήθηκε στα πλαίσια του συνήθως ασκούμενου επαγγέλματος

και

δ) με τον τρόπο αυτό λαμβάνει υπόψη ή τον πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία σταθερό μισθό που καταβλήθηκε τελευταία σ' αυτό το επάγγελμα ή το μέσο όρο του μισθού που καταβλήθηκε επί ορισμένες ημέρες (που δεν πρέπει να ανάγονται σε χρόνο προηγούμενο των δύο τελευταίων ετών από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία);

3. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο προηγούμενο ερώτημα, απαγορεύεται σε ένα κράτος μέλος να λάβει ως βάση κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής λόγω αναπηρίας που αναφέρεται στο άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, του κανονισμού 1408/71 τις αποδοχές που καταβλήθηκαν τελευταία, πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία σε άλλο κράτος μέλος;»

9 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο προσφεύγων δικαιούται να λάβει παροχές αναπηρίας δυνάμει των νομοθεσιών δύο κρατών μελών, η μία από τις οποίες, η ολλανδική νομοθεσία, ανήκει στον τύπο των νομοθεσιών που προβλέπεται στο άρθρο 37, παράγραφος 1, του κανονισμού (καλούμενος «Α»), σύμφωνα με τον οποίο το ποσό των παροχών αναπηρίας είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως. Αντιθέτως, η νομοθεσία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας εξαρτά την κτήση, τη διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών από τη συμπλήρωση των περιόδων ασφαλίσεως (τύπος καλούμενος «Β»).

10 Το άρθρο 40, παράγραφος 1, του κανονισμού προβλέπει ότι:

«Ο εργαζόμενος, ο οποίος διαδοχικά ή κατά περιόδους έχει υπαχθεί στις νομοθεσίες δύο ή περισσότερων κρατών μελών, εκ των οποίων τουλάχιστον μία δεν είναι του τύπου που αναφέρεται στο άρθρο 37, παράγραφος 1, δικαιούται παροχών σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου 3, οι οποίες εφαρμόζονται κατ' αναλογία, αφού ληφθούν υπόψη οι διατάξεις της παραγράφου 3.»

11 Η Διάταξη αυτή εφαρμόζεται, επομένως, εν προκειμένω.

- 12 Το δικαίωμα του προσφεύγοντος να του χορηγηθούν οι ολλανδικές παροχές δεν αμφισβητείται. Η διαφορά αφορά μόνο τη μέθοδο υπολογισμού τους. Δεδομένου ότι ο προσφεύγων υπήχθη στη νομοθεσία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας κατά το χρόνο της επελεύσεως του κινδύνου, για τον καθορισμό του θεωρητικού ποσού και του πραγματικού ποσού της παροχής που πρέπει να καταβληθεί από τον ολλανδικό φορέα εφαρμόζεται το άρθρο 46, παράγραφος 2. Το θεωρητικό ποσό είναι το ποσό της παροχής που ο ενδιαφερόμενος θα μπορούσε να απαιτήσει αν όλες οι περιόδους ασφαλίσεως και κατοικίας που συμπληρώθηκαν υπό τις νομοθεσίες των κρατών μελών, στις οποίες είχε υπαχθεί ο εργαζόμενος, είχαν συμπληρωθεί στο εν λόγω κράτος μέλος και υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν κατά την ημερομηνία εκκαθαρίσεως της παροχής. Αν, κατά τη νομοθεσία αυτή, το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων που συμπληρώθηκαν, το ποσό αυτό θεωρείται ως το θεωρητικό ποσό της παροχής.
- 13 Τα δύο πρώτα ερωτήματα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο αφορούν το αν το άρθρο 47 του κανονισμού εφαρμόζεται επίσης και όταν εφαρμόζεται το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, δεύτερη φράση, του κανονισμού υπό τις συνθήκες που αναφέρονται στο δεύτερο ερώτημα.
- 14 Το άρθρο 47, παράγραφος 1, θεσπίζει ειδικούς κανόνες που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή. Ο κανόνας του στοιχείου α εφαρμόζεται στην περίπτωση που η νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται επί μέσου μισθού, μέσης εισφοράς, μέσης προσαυξήσεως ή επί της σχέσεως η οποία υπήρχε, κατά τις περιόδους ασφαλίσεως, μεταξύ του ακαθάριστου μισθού του ενδιαφερομένου και του μέσου όρου των ακαθάριστων μισθών όλων των ασφαλισμένων εξαιρέσει των μαθητευομένων. Ο κανόνας του στοιχείου β εφαρμόζεται στην περίπτωση που η νομοθεσία προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται επί του ποσού των μισθών, των εισφορών ή προσαυξήσεων και όταν λαμβάνονται υπόψη περίοδοι ασφαλίσεως ή κατοικίας σε άλλο κράτος μέλος. Ο κανόνας του στοιχείου γ εφαρμόζεται στην περίπτωση που η νομοθεσία προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται σε κατ' αποκοπή μισθό ή ποσό. Ο κανόνας του στοιχείου δ εφαρμόζεται στην περίπτωση που η νομοθεσία προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται, για ορισμένες περιόδους, στο ποσό των μισθών και για άλλες περιόδους σε κατ' αποκοπή μισθό ή ποσό.
- 15 Οι περιπτώσεις αυτές δεν αφορούν σύστημα παροχών αναπηρίας, όπως αυτό που περιγράφεται στο δεύτερο ερώτημα, δηλαδή σύστημα, σύμφωνα με το οποίο

το ποσό των παροχών είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και το οποίο για τον υπολογισμό της απωλείας μισθού λαμβάνει ως βάση πρωτίστως το μισθό που καταβλήθηκε στα πλαίσια του επαγγέλματος που συνήθως ασκεί ο ενδιαφερόμενος και με τον τρόπο αυτόν, λαμβάνει υπόψη ή το σταθερό μισθό που ελάμβανε ο ενδιαφερόμενος τελευταία, πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία, σ' αυτό το επάγγελμα ή το μέσο μισθό που εισέπραττε επί ορισμένες ημέρες (που δεν πρέπει να ανάγονται σε χρόνο προηγούμενο των δύο τελευταίων ετών από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία). Από αυτά προκύπτει ότι σύμφωνα με το ίδιο το γράμμα της παραγράφου 2, στοιχείο α, του άρθρου 46, ο υπολογισμός του θεωρητικού ποσού πραγματοποιείται αποκλειστικά σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζει ο εθνικός φορέας.

- 16 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το τρίτο ερώτημα δεν έχει αντικείμενο.
- 17 Επομένως, στα ερωτήματα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο προσήκει η απάντηση ότι στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 47, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 δεν περιλαμβάνεται η περίπτωση συστήματος παροχών αναπηρίας, σύμφωνα με το οποίο το ποσό των παροχών είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και το οποίο για τον υπολογισμό της απωλείας μισθού λαμβάνει ως βάση πρωτίστως το μισθό που καταβλήθηκε για το επάγγελμα που συνήθως ασκούσε ο ενδιαφερόμενος και, με τον τρόπο αυτό, λαμβάνει υπόψη ή το σταθερό μισθό που ελάμβανε ο ενδιαφερόμενος τελευταία, πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία, σ' αυτό το επάγγελμα ή το μέσο όρο των μισθών που εισέπραττε επί ορισμένες ημέρες (που δεν πρέπει να ανάγονται σε χρόνο προηγούμενο των δύο τελευταίων ετών από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία).

Επί των δικαστικών εξόδων

- 18 Τα έξοδα, στα οποία υποβλήθηκαν η ολλανδική κυβέρνηση και η Επιτροπή, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται.
- 19 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς το Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging το χαρακτήρα παρεμπιπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Centrale Raad van Beroep, με Διάταξη της 15ης Αυγούστου 1984, αποφαινεται:

Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 47, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 δεν περιλαμβάνεται η περίπτωση συστήματος παροχών αναπηρίας, σύμφωνα με το οποίο το ποσό των παροχών είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και το οποίο, για τον υπολογισμό της απώλειας μισθού, λαμβάνει ως βάση πρωτίστως το μισθό που καταβλήθηκε για το επάγγελμα που συνήθως ασκούσε ο ενδιαφερόμενος και, με τον τρόπο αυτόν, λαμβάνει υπόψη ή το σταθερό μισθό που ελάμβανε ο ενδιαφερόμενος τελευταία, πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία, σ' αυτό το επάγγελμα ή το μέσο όρο των μισθών που εισέπραττε επί ορισμένες ημέρες (που δεν πρέπει να ανάγονται σε χρόνο προηγούμενο των δύο τελευταίων ετών από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία).

Bosco

O'Keeffe

Koormans

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο, στις 29 Νοεμβρίου 1984.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος

G. Bosco

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CARL ΟΤΤΟ LENZ
ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1984¹

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

Στη σημερινή διαδικασία, επί της οποίας θα λάβω θέση, πρόκειται για την ακόλουθη υπόθεση:

A — Ο προσφεύγων, ολλανδός υπήκοος, άσκησε από το 1932 ως το Μάιο του 1950 ως μισθωτός το επάγγελμα του εργάτη οδοποιίας στις Κάτω Χώρες και κατέβαλε εισφορές από τον Ιούνιο του 1933 βάσει του ολλανδικού νόμου περί ασφαλίσεως λόγω

¹ — Μετάφραση από τα γερμανικά.